

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Nyaars-Ønske i Danske Samfund

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Nyaars-Ønske i Danske Samfund", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 6. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1843_740-txt-shoot-idm390.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Forord.

Handsken er kastet, ja, den er kastet fra begge Sider, og vi vil ikke, som Børn, trættes om, hvem der gjorde det først, ikke heller, som Philistere, tænke, at Kampen om *Slesvig* mellem *Dansk* og *Tydsck* enten er Enkeltmands Værk, eller kan og skal afgjøres med Næver. Kampen har nemlig længe været "fra *ifjor*," og er aabenbar ligesaa gammel som *Naboskabet*, thi dermed begynder jo vor gamle *Rimkrønike* og vore endnu langt ældre *Folkesagn*, at *Dan* og *Angul* var *Brødre*, og at da *Jyden*, især *Sønder-Jyden*, ikke kunde bjerge sig for *Tydsken*, kaldte han *Dan* fra *Øerne* til *Hjelp*; og kunde *Sværdet* eller *Tiden* jævnet *Trætten*, da havde den været endt mange hundrede Aar før *Dannevirke* bygdes. Nei, med aabne Øine, rolige men ogsaa modige som Mænd vil vi betragte den gamle Kampplads, og ei indbilde os, vi med et Slag kan ende den lange *Trætte*, men haabe, at naar det kun er en *aaben* Feide, og vi veed at anvende de rette *Vaaben*, da vil vi ligesaavel nu, som i *Vermund* den Gamles og *Thyre Dannebods* Dage, være istand til at bevise, at *Eideren* er *Tydscklands* Grændse. *Middel-Alderen* er nemlig en *Mellem-Tid*, under hvis *sløb* *Blodets* *Baand* tilsidst var nær ved aldeles at briste, og hvor *Folke-Aanden* vaagner i *Nyaars-Tiden*, spørger den slet ikke om *Middel-Alderens* *Inddelinger* og *Sværmerier*, men om de gamle *Landemærker* og *Slægtskaber*, efter *Ordsproget* fra *Arildstid*: før svige de *Svorne* end de *Baarne*, og medens vi derfor maae overlade det til vor fælles *Øvrighed*, hvorvidt den vil og kan forhjælpe *Dansken* i *Slesvig* til sin *naturlige* *Ret*, paastaae vi den ubeskaaret, paastaae, at *alt* det *Tydske*, der findes *herskende* i *Sønder-Jylland* er noget *Fremmed* og *Fiendtligt*, som vi derfor, med *Aandens* *Hjelp*, vil stræbe at fortrænge, og naar *Holstenerne* skrigte *Ak* og *Vee* derover, da spørge vi dem smilende: om de har *anden* *Ret* end "den *Stærkeres*" enten til at kalde *Tydsck* hvad før var *Dansk*, eller til at *fortydske* hvad end er *Dansk*, og om vi ikke, naar vi kan blive "de *Stærkere*," har *samme* *Ret* til igjen at *fordanske* de *Fortydsckede* og *dem selv* med? Vi spørge saa, *ingenlunde*, fordi vi kalde det "Ret," saavidt mueligt, at berøve *Nogen* sit *Modersmaal*, men fordi *Holstenerne* fripostig kalde det *Ret* for sig, men kalde det *Uret*, at *Dansken* sætter sig til *Modvæрге*, og kalder det en *himmelraabende* *Synd*, at vi, om vi kan, vil tilbagevinde hvad os er frataget, paastaae, at vi skal holde *Fred* med dem, mens de føre *Krig* med os, hvad jo aabenbar i *Tidens* *Længde* maatte skille os ikke blot ved det *Søndre*, men ogsaa ved det *Nørre* *Jylland* og tilsidst ved hele vor *Folkelige* *Tilværelse*. Vi veed jo nok, at *Holstenerne* tænker, de kan med en god *Samvittighed* stræbe *aandelig* at *tilintetgjøre* *Danmark*, fordi *Dansk* i deres *Mund* og *Øren* lyder ligesaa *plat* som deres *eget* *Tydsck*, og er i deres *Tanker* kun et *Almue-Sprog*, der hverken duer til at tale eller skrive om høie *Materier*, saa det var til vort eget *Gavn*, om vi blev forlorne *Høi-Tydsckere*, ligesom de; men det er nu engang *ikke* vor *Anskuelse*, og vi ansee det *Slesvigske* *Element* i den *Danske* *Folkelighed* og i det fælles *Modersmaal* for aldeles uundværligt til den *Forklaring*, vi og vort *Sprog* gaae imøde, og kan umuelig opgive, fordi den *mishager* *Holstenerne* og *maaske* alle *Tydsckere*. Det er nemlig engang saa i denne *Verden*, at *Enhver* er *sig selv nærmest*, saa, naar et *Folk* bliver sig selv bevidst, maa det, om galt skal være, heller holde dagligt *Slagsmaal* med sine *Naboer*, end opgive sine og sit *Sprogs* *Grændser* fra *Arilds-Tid*, da de er *Betingelsen*, om ikke altid for *Dets Liv*, saa dog altid for *Dets Sundhed* og *Livs-Lykke*, og finde nu de *Plattydske* *Holstenerne*, at selv de er *Høi-Tydsckerne* og *Høi-Tydsckerne* dem uundværlige til fælles *Udvikling* og *Forklaring*, da maae vi sagtens finde det ældgamle og frugtbare *Fællesskab* mellem *Anglerne* og os paa begge *Sider* uundværligt, og, saalænge vi kan røre os, kæmpe for det.

Men *hvordan* skal vi kæmpe for det, saa vi kan vinde *Seier*, see, det er nu det store *Spørgsmaal*, da *Holstenerne* og deres *Slesvigske* *Proselyter* dog endelig har faaet os overbevist om, at der *maa kæmpes*, naar vi ikke idag vil have *Dansken* gjort *fredløs* i *Slesvig*, imorgen i *Jylland*, overmorgen i *Fyen* og saa fort videre til *10Sundet*, som *Tydsckerne* længe har kaldt deres *naturlige* *Grændse* i disse *Egne*?

At nu *Danmark* raaber *Hurra* for "Peder *Hjort Lorenzen*," som "blev ved at tale *Dansk*" i *Slesvig*, under *Omstændigheder*, som vist vilde bragt mangan *Kiøbenhavnner* til selv paa det grueligste *Tydsck* at afsværges *Danskheden*; at *Danmark* raaber *Hurra* for ham, det er i sin *Orden*, og at Det *beder* *Majestæten* hævde *Danskens* *naturlige* *Ret* i *Slesvig*, det er ligesaa, men tænker man, det vil *forslaae*, da tænker man *mærkelig* *feil*, og hvad *Andet* der end kan og maa *gjøres*, kun *Eet* vil *forslaae*, og det er, at *Danmarks* *Folk* viser, Det er blevet sig bevidst, og fortsætter sit gamle *Levnetsløb* saa *kræftig* og *elskelig*, at *Vennerne* faae *Lyst* og *Mod* til at følge med, og *Fienderne* faae *Syn* for *Sagn* om, at der er et *Dansk Rige* og *Tungemaal*, der vel ei er skabt til at *gøre* *Erobringer*, men dog istand til at *forsvare* sine gamle *Grændser* i det *nærværende* *Aarhundrede*, som i de forrige *Aartusinder*!

At dette nu hverken skeer ved *Chinesisk* *Studering* af de *døde* *Sprog*, eller ved *Hjemførelse* (*Localisering*) af *Tydsckhed*, *Franskhed*, eller hvad *Fremmed*, man vil nævne, men kun ved *Iførelse* af ægte *Danskhed*, det kan man see med et halvt *Øie*, men det lader, som begge de *Øine*, *Vorherre* har givet os, var endnu ikke nok til at indsee, at *Folket* *iføres* *ikke* *Danskheden*, fordi man *skriver* *Blade* og *Bøger* eller snakker for *Børn* om, at det bør skee, men kun, naar *Danskheden* træder *Folkets* *Ungdom* *levende* imøde, vedkiendes og *iføres* af den.

11 Vil vi derfor ikke opgive vor Folkelighed og fledføre os til *Tydskerne*, da maae vi ikke blot *forudsætte*, at *Folket* igrunden ligner sig *selv*, og at det modsatte Skin kun reiser sig af Øine-Forblindelse, Forførelse eller Forgiørelse med sorte Konster; men vi maae ogsaa føie Anstalt til, at *Danmark*, under denne Forudsætning, *kan* igjen komme til at vise sig i sin rette Skikkelse, og det skeer kun, naar der aabnes Leilighed for alle *livlige* og *letnemme* Ungersvende, af høi eller lav Byrd, til at møde en folkelig, en *Dansk* Dannelse, som de levende kan tilegne sig, og derved blive fortroelige med *Fædernelandet* i hele Dets Tilværelse og med *Modersmaalet* i hele Dets Rigdom, Fynd og Fylde. *Ungdommen* er nemlig ikke blot Rigets *Styrke*, men *Ungdommen* er ogsaa Livets Blomst og Aandens Skaber-Time, da de vide Udsigter, vi skal have Gavn og Glæde af, maae aabne sig for os, og da den Kiærlighed, der skal opflamme os til et daadfuldt Levnets-Løb, maae finde sin Ganning, som *Frey* sin *Gerda*, og dog er netop denne Alder hos os enten saa fordømt til *Examens-Slendrian*, eller saa forsømt og saa overladt til Aandens og de dybere Følelsers svorne Fiender, at det er intet Under, vi sjelden see kraftige, fædrelandskiærlige, daadfulde Dannemænd, det er kun et Under, vi ikke har glemt, hvordan de see ud; og hvor de endnu findes, der maae de da nødvendig, om Danskheden skal frelses, i denne Retning forene deres Bestræbelser. Det var i mange Aar min søde og stærke Drøm, at vor Landsfaderlige Regiering vilde gjøre et Kæmpeskridt dertil ved at overlade *Danskheden* Akademiet i *12Soer*, som længe var til ingen Nytte, og kunde, *Danskheden* helliget, gjøre baade *Kongen* og *Folket* *udødelige*; men ligesom Alderen daglig minder mig om, at hvad jeg skal være med at gjøre, maa "gjøres snart," saaledes skal vist Efterslægten sande, at nu var *Øieblikket* til at oplive *Danskheden*, hvad enten det saa gribes eller forsømmes. Skeer det *Sidste*, som Gud forbyde, *min* Skyld maa det dog ikke være, derfor, Alt hvad jeg *mægter*, det vil jeg, i Forbindelse og Forening med *Dannemænd af alle Farver* gjerne bidrage til enhver Indretning, stor eller liden, som har til Øiemed at gjøre *Ungdommen* levende bekiendt og kiærlig igaaet med *Fæderneland* og *Modersmaal*, og med Alt hvad der hører til at gjøre dem Begge virksomme, ærede og glædelige, og det Samme maae de *nu* alle, Hver og Een, som har glødet for gamle *Danmark!*

Op, *Dannemænd!* lad os skaffe Dannemark en ægte *Dansk Høiskole!* Da faae de Skam, som flytte Skiel; da faae de Ære, som avlede os; og da visner ei *Modersmaalet*, som Markens Blomst men varer, som Fuglesangen, mens *Bøgen* er grøn og *Bølgen* blaa!!!

Grundtvig.
